

Handläggare
Annika Risel
Telefon: 08-508 33 607

Till
Utbildningsnämnden
2021-03-18

Förutsättningar för grundskolans kompensatoriska uppdrag

Remiss från Stadsrevisionen, dnr 3.1.3-129/2020

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till Stadsrevisionen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Lee Orberon
Grundskoledirektör

Sammanfattning

Stadsrevisionen har granskat hur utbildningsnämnden tagit sig an grundskolans kompensatoriska uppdrag och har remitterat projektrapporten till nämnden. Revisionens bedömning är att nämnden har fokus på att skapa förutsättningar för en likvärdig grundskola och för att kompensatoriska insatser genomförs. Revisionen lämnar rekommendationer om att utbildningsnämnden bör förtydliga styrningen och uppföljningen avseende lovskolan. Nämnden behöver också säkerställa att den får information om variationer mellan skolenheter och elevgrupper vad gäller förutsättningar och resultat mer än en gång om året.

Förvaltningen anser att det är viktigt att nämnden återkommande får information om variationer mellan skolenheter och elevgrupper vad gäller förutsättningar och resultat och detta lämnas vid ett par tillfällen under året. Förvaltningen framhåller också att vad som förväntas av skolorna gällande lovskola beslutas årligen i verksamhetsplanen och förtydligas i anvisningar som skickas till skolorna.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till Stadsrevisionen som svar på remissen.

Bakgrund/Ärendet

Stadsrevisionen har granskat hur utbildningsnämnden tagit sig an grundskolans kompensatoriska uppdrag och har remitterat projektrapporten ”Förutsättningar för grundskolans kompensatoriska uppdrag” till nämnden.

Revisionens bedömning är att nämnden har fokus på att skapa förutsättningar för en likvärdig grundskola och för att kompensatoriska insatser genomförs. Samtidigt brister måluppfyllelsen avseende de nationella kunskapsmålen. Elevernas måluppfyllelse avseende de nationella kunskapsmålen är högre än snittet för riket, men det finns stora skillnader i måluppfyllelse mellan olika elevgrupper i staden. Revisionskontoret anser att nämnden är medveten om dessa brister och skillnader och granskningen visar att åtgärder löpande vidtas för att försöka förbättra förutsättningarna. Respektive grundskola har dock att verka i sitt lokala sammanhang och påverkas av den problematik som finns med bostadssegregation och elevers bristande tillgång till svenska språket i sin vardag. Dessa försvårande förutsättningar menar revisionen att utbildningsnämnden ensam har svårt att kunna kompensera för.

Revisionen anser att de granskade skolorna genomgående arbetar aktivt med extra anpassningar och särskilt stöd för att på så sätt öka elevernas möjligheter att nå de nationella kunskapsmålen. Revisionen menar dock att det framkommer ett behov av att hitta tydligare former för uppföljning av extra anpassningar och särskilt stöd på skolorna. I rapporten lyfts också fram att det är svårt att hitta rätt nivå för organisering av nyanlända som inte har tidigare skolbakgrund. Granskningen identifierar några utvecklingsområden när det gäller arbetet med extra anpassningar. Detta avser lokaler, brist på specialkompetens och tillgång till CSI-grupper (centrala grupper med särskilda inriktningar).

Vidare visar granskningen att utbildningsnämnden som helhet bör bli mer aktiv vad gäller att efterfråga information om förutsättningar och resultat för skolorna och hur dessa varierar för att på så sätt få bättre förutsättningar för att kunna ta sitt ansvar som huvudman för grundskolan.

Stadsrevisionen lämnar utifrån sin granskning följande rekommendationer till utbildningsnämnden.

- Utbildningsnämnden bör förtydliga styrningen och uppföljningen avseende lovskolan genom att tydliggöra målgrupp och vilka förväntningar som finns på skolenheterna.
- För att utbildningsnämnden vid behov ska kunna vidta åtgärder för att kontinuerligt utveckla verksamheten i sin roll som huvudman behöver nämnden säkerställa att den får information om variationer mellan skolenheter och elevgrupper vad gäller förutsättningar och resultat mer än en gång om året.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen.

Ärendet har behandlats i samverkan med de fackliga organisationerna den 9 mars 2021. Ärendet har också behandlats vid funktionshinderrådets sammanträde den 10 mars 2021.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen har under flera år haft fokus på att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på både förvaltnings- och skolnivå. Detta arbete omfattar att utveckla och följa upp arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd, vilket utgör en viktig del i det kompensatoriska uppdraget. Förvaltningen erbjuder olika kompetensutvecklingsinsatser för att stödja skolorna, till exempel gällande neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och hur skolan kan anpassa lärmiljön, skolsituationen och undervisningen för elevers olika variationer. För att stärka skolors kompetens att utreda elevers eventuella behov av särskilt stöd erbjuder förvaltningen utbildningar, bland annat inom digitala läs- och skrivverktyg samt pedagogiska anpassningar. Ett stödmaterial för utredningsprocessen av särskilt stöd kommer att färdigställas och implementeras under året.

När det gäller det utvecklingsområde som handlar om lokaler lyfter revisionen fram att brist på grupprum kan medföra att stöd inte kan ges på bästa sätt till de elever som har behov av mindre sammanhang. Förvaltningen menar att skolornas lokaler ser olika ut, det finns äldre och nya skolbyggnader som har olika möjligheter till grupprum. I vissa områden medför också elevantalsutvecklingen att en del skolor är ganska trångbodda. Det finns en medvetenhet kring detta och justeringar görs i lokaler allteftersom. Vid nybyggnationer finns ett av förvaltningen framtaget

funktionsprogram som bygger på att lokaler ska vara effektiva och anpassade utifrån ett pedagogiskt perspektiv.

Revisionen menar att bristande specialkompetens hos personal kan försvåra organisering av verksamheten, till exempel möjligheten att ha särskilda undervisningsgrupper på skolan. Förvaltningen kan konstatera att brist på specialpedagoger/lärare är en nationell utmaning, men menar att andelen specialpedagoger/lärare inte generellt utgör en brist i stadens grundskolor. Vid förvaltningens uppföljningar visar det sig vara den profession inom elevhälsan som har tätast bemanning och dimensioneras utifrån den enskilda skolans förutsättningar och behov. Förvaltningen bedriver ett fortlöpande och strategiskt arbete för att upplevas vara en attraktiv arbetsgivare. Det handlar dels om att behöriga och legitimerade lärare och andra professioner ska söka sig till staden, dels att stärka kompetensen hos befintliga lärare. Inom ramen för Lärarlyftet finns en speciallärarutbildning som leder till speciallärarexamen. Genom statsbidrag får läraren vid en sådan utbildning ersättning med minst 80 procent av lönen under studietiden.

När det gäller tillgången till särskilda undervisningsgrupper beslutade utbildningsnämnden i juni år 2020 om en ny modell för detta baserad på tre nivåer: skolnivå, stadsdelsnämndsområde (RSU) och övergripande högspecialiserade centrala grupper (CSI). Förvaltningen kommer under året arbeta vidare med att starta regionala särskilda undervisningsgrupper, RSU, genom lokalt samarbete i grundskolområdet och arbeta fram gemensamma former över staden. Fler RSU kommer att avlasta CSI, underlätta återgång till ordinarie verksamhet samt minska reskostnader och restider. Denna modell möjliggör också att samla specialpedagogisk kompetens till grupper som är till för flera skolor. Målet är att modellen ska vara fullt införd inför hösten 2023 med en beräknad total ökning från 250 till 350 platser i grupper utanför hemskolan.

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att ge stöd till skolor gällande mottagande, organisering och undervisning av nyanlända elever. START Stockholm är en enhet inom förvaltningen som kartlägger nyanlända elevers kunskaper vilket ger skolorna ett bra underlag för att kunna planera och organisera för elevens skolgång. För närvarande håller förvaltningen på att utveckla kartläggningen i samarbete med några skolor i syfte att stärka det lokala arbetet gällande nyanlända elever.

Lovskola

Av utbildningsnämndens verksamhetsplan framgår att alla skolor ska erbjuda lovskola för årskurserna 4 till 9 till de elever i årskurserna som inte beräknas att nå kunskapsmålen i ett eller flera ämnen eller som inte uppnår gymnasiebehörighet i årskurs 9. Detta som ett led i att öka elevers måluppfyllelse. Lovskola kan genomföras av skolan eller i samarbete med andra skolor. Skrivningarna omfattas alltså av verksamhetsplanen och det är därmed utbildningsnämnden som beslutar om styrningen av lovskola i stadens skolor. Förvaltningen ser årligen över skrivningarna, men detta beslut har gällt ett antal år.

För att ytterligare förtydliga vad som gäller för lovskola skickar förvaltningen varje år ut anvisningar till alla skolor med årskurs 4-9. Anvisningarna gäller sommarskola och övrig lovskola, där tydliggörs vad som är obligatorisk lovskola, hur lovskolan kan organiseras, vilken ersättning som ges och hur lovskolan ska redovisas med mera.

När det gäller uppföljning av lovskola efterfrågar förvaltningen vilka skolor som ska genomföra lovskola och vid vilka lov. Från och med år 2020 ställs även en fråga om skolan kommer att samarbeta med en annan skola som genomför lovskolan. Detta för att följa upp samtliga skolor och inte bara skolor som ansöker om statsbidrag för att genomföra sommarskola. Efter genomförd lovskola följer förvaltningen bland annat upp hur många elever som har gått lovskola, antal elever per årskurs och vilka ämnen varje elev har läst. För att förbättra uppföljningen av i vilken utsträckning sommarskolan har bidragit till elevens kunskapsutveckling i årskurs 9 kommer förvaltningen från och med i år att efterfråga uppgifter per elev om eleven har höjt sitt betyg i ett ämne eller inte. Dessa resultat kan aggregeras och kommer att redovisas för utbildningsnämnden i kommande verksamhetsberättelse.

Information till utbildningsnämnden om skolors förutsättningar och resultat mer än en gång om året

Förvaltningen anser att det är viktigt att utbildningsnämnden återkommande får information om variationer mellan skolenheter och elevgrupper vad gäller förutsättningar och resultat och lämnar information om detta till utbildningsnämnden vid ett par tillfällen enligt stadens struktur för uppföljning. I tertiärrapport 2 följer förvaltningen upp resultaten gällande både kunskap, trygghet/studiero och inflytande och gör analyser av utvecklingen. I kvalitetsbilagan till verksamhetsberättelsen fördjupas den resultatanalys som görs i tertiärrapporten genom att ytterligare

resultat och jämförelser presenteras, men också genom att djupare analyser har gjorts inom vissa områden. De prioriterade områdena för utveckling av verksamheten, och som syftar till att förbättra resultaten och likvärdigheten över staden, följs upp i tertialrapport 1, tertialrapport 2 och verksamhetsberättelse.

Förvaltningen arbetar för att förbättra underlagen som skolorna får för att kunna göra egna uppföljningar och analyser och utifrån detta kunna göra insatser på skolnivå. Det handlar bland annat om att kunna tillhandahålla goda analysunderlag genom visualiserad resultatredovisning via verktyget Beslutsstöd. Stadens ekonomiska fördelningssystem innebär att mycket resurser delas ut till skolorna och omfördelas genom den socioekonomiska tilldelningen så att skolor med stora utmaningar utifrån socioekonomiska förutsättningar kompenseras. Förvaltningen fortsätter arbetet med att försöka skapa förutsättningar för skolorna att lyckas bedriva skolutveckling utifrån den specifika skolans egen behovsanalys.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter samt jämställdhetsanalys

Då ärendet är svar på en remiss från Stadsrevisionen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter.

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till Stadsrevisionen som svar på remissen. Beslutet föreslås justeras omedelbart med anledning av remissens svarstid.

Bilaga

Projektrapport ”Förutsättningar för grundskolans kompensatoriska uppdrag” nr 7, 2020